

توسعه صادرات به اندونزی
از مسیر تنظیم تعرفه‌های ترجیحی

معاونت بررسی‌های اقتصادی
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

مرداد ۱۴۰۱

چکیده

با توجه به ضرورت توسعه صادرات، افزایش روابط و تعاملات تجاری ایران با سایر اقتصادهای جهان به ویژه کشورهای در حال توسعه از اهمیت خاصی برخوردار است. نظر به طرح موضوع برقراری موافقت‌نامه تعرفه ترجیحی با کشور اندونزی از سوی سازمان توسعه تجارت، در این گزارش و طی سه بخش؛ واردات اندونزی، صادرات ایران به اندونزی و تعرفه‌های ترجیحی، تلاش شده است تا با مرور وضعیت نظام تعرفه‌ای اندونزی و سوابق واردات این کشور از جهان و ایران، در نهایت فهرستی از تعرفه‌ها برای کاهش نرخ تعرفه توسط طرف اندونزی، استخراج و به همراه ارائه نکاتی در رابطه با تنظیم فهرست نهایی، پیشنهاد شود.

بخش اول - واردات اندونزی

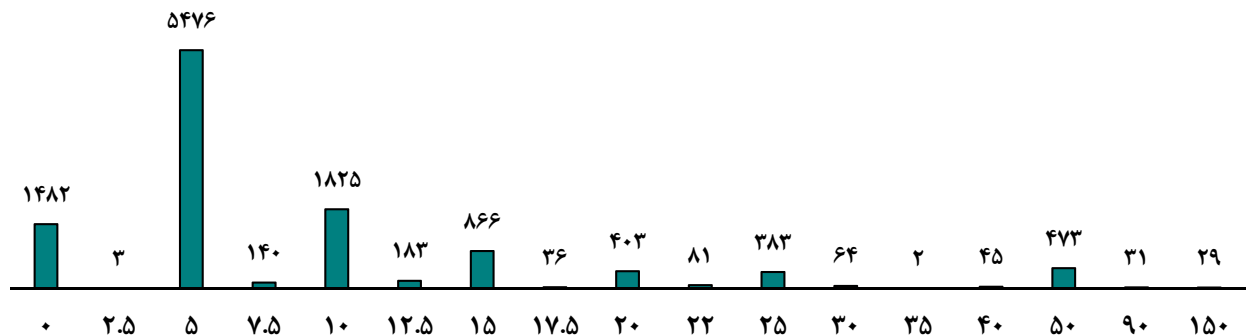
۱- نظام تعرفه‌های کشور اندونزی

کشور اندونزی در سال ۱۹۹۵ به عضویت سازمان تجارت جهانی پذیرفته شد. نظام تعرفه این کشور در سال ۲۰۲۲ مشتمل بر ۱۱۵۵۲ ردیف تعرفه هشت رقمی است که عوارض گمرکی برای ۱۱۵۲۲ ردیف آن در قالب درصدی از ارزش کالای وارداتی (Ad valorem) و برای ۳۰ ردیف تعرفه در قالب غیرارزشی و در نظر گرفتن معادل ارزشی برای واحد وزنی کالای وارداتی (Non-Ad valorem) تعیین شده است.

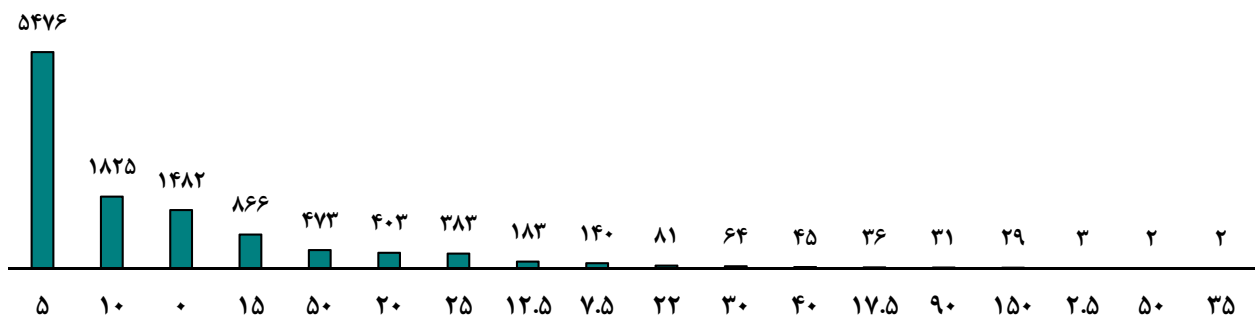
نظام تعرفه اندونزی بر اساس معیارهای سازمان تجارت جهانی دارای ویژگی‌های زیر است:

- دارای ۱۷ طبقه تعرفه در محدوده صفر تا ۱۵۰ درصد (نمودارهای ۱ و ۲)
- سهم ۱۲.۸ درصدی کالاهای با نرخ تعرفه صفر و سهم ۰.۲۵ درصدی کالاهای با حداکثر نرخ تعرفه ۱۵۰ درصدی
- میانگین ساده ۱۰.۱۲ درصد
- سهم ۱۳.۴ درصدی تعرفه‌های با نرخ بالاتر از ۱۵ درصد (پیک بین‌المللی)
- سهم ۵ درصدی تعرفه‌های با نرخ بالاتر از ۳۰.۴ درصد (پیک ملی)
- سهم ۰.۲۶ درصدی تعرفه‌های غیرارزشی
- سهم ۸۶.۳۵ درصدی تعرفه‌های با نرخ تعرفه ۱۵ درصد و کمتر از آن

نمودار ۱- فراوانی ردیف تعرفه‌های اندونزی ۲۰۲۲، تعداد- مرتب شده بر اساس طبقات تعرفه

نمودار ۲- فراوانی ردیف تعرفه‌های اندونزی ۲۰۲۲، تعداد- مرتب شده بر اساس بیشترین تعداد

منبع: کتاب تعرفه‌های اندونزی در سال ۲۰۲۲

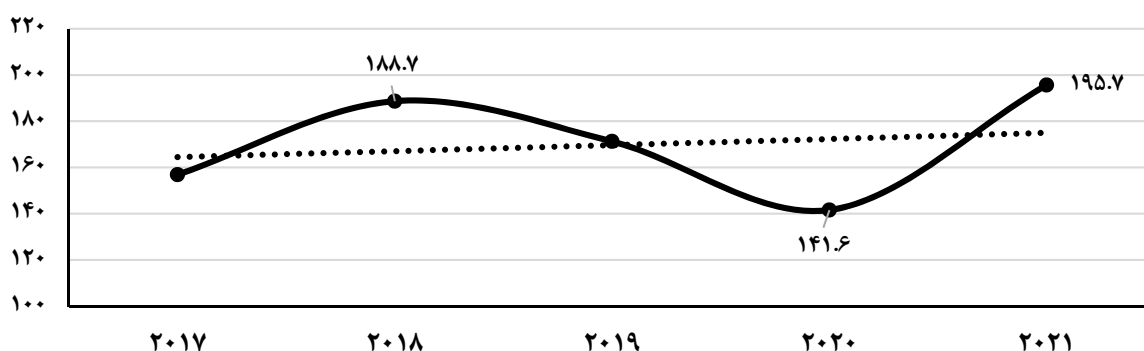
با توجه به ویژگی‌های فوق، نظام تعرفه‌ای اندونزی از محدودیت‌های تجاری و یا حمایتهای بالا از تولیدات صنعتی یا کشاورزی این کشور در قالب اعمال نرخ‌های تعرفه‌ای بالا، برخوردار نیست و این موضوع در میانگین ساده نسبتاً پایین این کشور نیز ملاحظه می‌شود. همچنین سهم تعرفه‌های غیرارزشی در نظام تعرفه‌ای اندونزی بسیار کم است و فقط ۳۰ ردیف تعرفه هشت رقمی دارای نرخ تعرفه غیر ارزشی هستند.

سازمان تجارت جهانی از دو شاخص دیگر تحت عنوان پیک بین‌المللی (با نرخ ۱۵ درصد) و پیک ملی (با نرخ سه برابر میانگین ساده) نیز برای ارزیابی نظام تعرفه‌ای کشورها استفاده می‌کند. بر اساس کتاب تعرفه سال ۲۰۲۲ اندونزی، سهم تعرفه‌های با نرخ بالاتر از پیک بین‌المللی، فقط ۱۳ درصد است ضمن اینکه در رابطه با سهم تعرفه‌های با نرخ بیشتر از پیک ملی نیز سهم بسیار کمی دارد.

۲- ترکیب واردات اندونزی

ارزش واردات کالایی اندونزی طی سال‌های ۲۰۱۷ تا ۲۰۲۱ در نمودار ۳ ارائه شده است. بر اساس این نمودار، روند عمومی واردات این کشور، صعودی بوده است. در سال ۲۰۲۰ به دلیل همه‌گیری کووید-۱۹ و رکود اقتصاد و تجارت جهان، واردات این کشور نیز مشابه بسیاری از اقتصادهای دیگر جهان، کاهش یافت و بعد از رونق مجدد اقتصاد جهان در سال ۲۰۲۱ به بالاترین رقم خود طی سالهای گذشته یعنی ۱۹۵.۷ میلیارد دلار رسید.

نمودار ۳- روند واردات کالایی اندونزی ۲۰۲۱-۲۰۱۷- میلیارد دلار

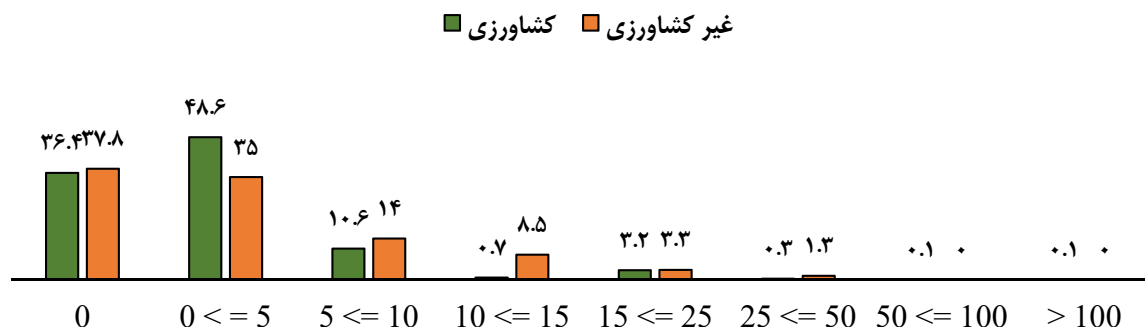

منبع: مرکز تجارت بین‌المللی

مبادی اصلی واردات اندونزی شامل کشورهای چین با سهم ۲۸.۸ درصد از کل ارزش واردات، سنگاپور با سهم ۷.۹ درصد، ژاپن با سهم ۷.۲ درصد، آمریکا با سهم ۵.۸ درصد، مالزی، کره جنوبی و استرالیا هر یک با سهم ۴.۸ درصد، تایلند با سهم ۴.۷ درصد و هند با سهم ۳.۹ درصد و در مجموع با سهم ۷۳ درصدی از کل ارزش واردات این کشور در سال ۲۰۲۱ هستند. بر اساس داده‌های مرکز تجارت بین‌المللی، بیشترین واردات کالایی اندونزی از ایران طی سال‌های مورد بررسی مربوط به سال ۲۰۱۸ و حدود ۴۱۹ میلیون دلار بوده که در سالهای بعد کاهش یافته و به رقم حدود ۲۲ میلیون دلار در سال ۲۰۲۱ رسیده است. این در حالی است که بر اساس آمار گمرک ایران، صادرات ایران به اندونزی در سال ۱۴۰۰ حدود ۱.۱ میلیارد دلار گزارش شده است. در صورت احتساب ارقام مرکز تجارت بین‌المللی، ایران ۹۳ امین و بر اساس آمار گمرک کشور و بدون احتساب نفت خام، ایران ۴۲ امین شریک تجاری اندونزی در حوزه واردات است.

بررسی ترکیب واردات کالایی اندونزی نشان می‌دهد که حدود ۲۰ درصد از ارزش واردات این کشور مربوط به اقلام بخش کشاورزی و غذایی و ۸۰ درصد نیز مرتبط با کالاهای صنعتی است. ترکیب واردات کالایی این کشور بر اساس آخرین داده‌های سازمان تجارت جهانی و بر اساس گروه‌های تعرفه‌ای در نمودار ۴ مشخص شده است. طبق این نمودار بیشترین واردات اندونزی، هم در بخش کشاورزی و هم بخش غیرکشاورزی در تعرفه‌های کمتر از ۱۰ درصد انجام می‌شود.

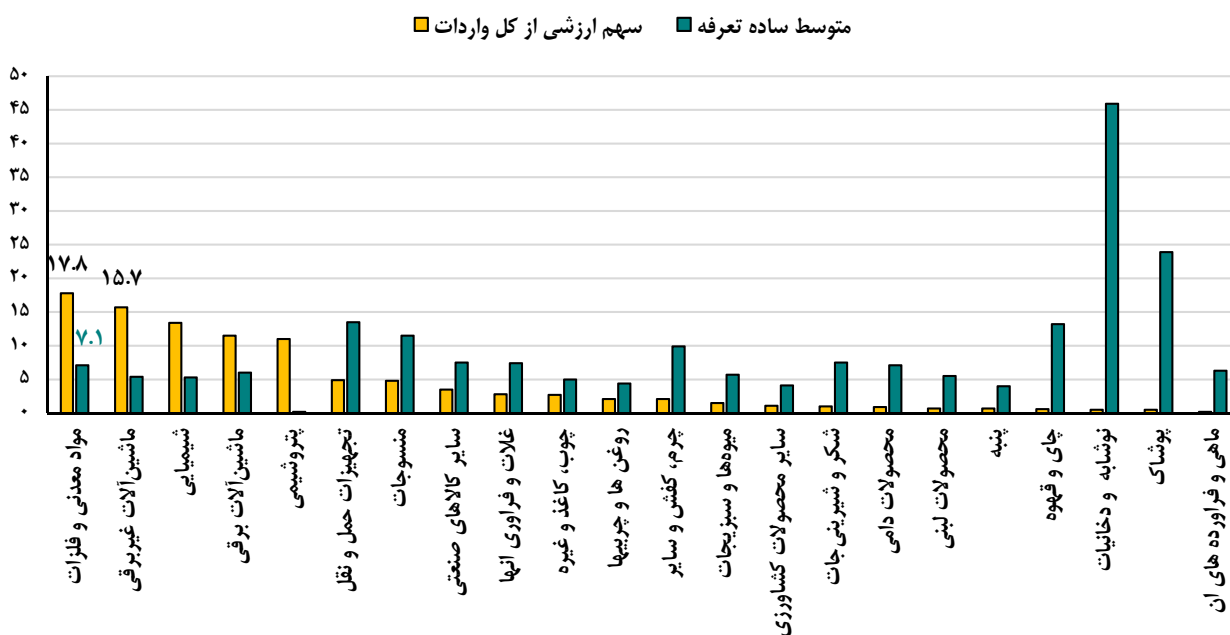
نمودار ۴- واردات کالایی اندونزی در سال ۲۰۱۹-۲۰ سهم از کل ارزش واردات، درصد

منبع: سازمان تجارت جهانی

بررسی ترکیب گروه کالایی وارداتی به اندونزی (نمودار ۵) نیز حاکی از تمرکز بالای واردات محدود به گروه کالاهای مواد معدنی و فلزات، دستگاه‌های غیربرقی، محصولات شیمیایی، ماشین‌آلات برقی و کالاهای پتروشیمی است که از میانگین ساده تعرفه بین ۰.۲ تا ۷.۱ درصدی برخوردار بوده و در مجموع ۷۰ درصد از کل ارزش واردات این کشور را تشکیل داده‌اند.

نمودار ۵- ترکیب ارزش و میانگین نرخ تعرفه گروه کالاهای وارداتی اندونزی در سال ۲۰۱۹-۲۰

منبع: سازمان تجارت جهانی

۳- جمع‌بندی بخش اول

با توجه به ویژگی‌های عنوان شده برای نظام تعرفه‌ای اندونزی و ترکیب واردات این کشور، میدان عمل برای کسب امتیازات در قالب اعمال تعرفه ترجیحی برای سایر کشورها به دلیل پایین بودن سطح عمومی نرخ تعرفه‌های اندونزی، محدود است و انتظار کاهش قابل توجه و یا بیشتر برای نرخ تعرفه‌های اندونزی به استثنای حالت برقراری تجارت آزاد، ضعیف می‌باشد. در نقطه مقابل، چنانچه کشور دوم دارای نظام تعرفه‌ای با سطح حمایت بالا باشد (مشابه ایران) احتمال می‌رود فرصت‌های بهره‌برداری برای کاهش نرخ تعرفه بیشتر معطوف به طرف اندونزیایی باشد.

ضمناً علی‌رغم برآیند عملکرد نه چندان مطلوب ایران در زمینه صادرات به اندونزی و به تبع آن تامین عمده نیازهای این کشور از سایر مبادی، نیاز برای افزایش تعامل و پیگیری توسعه تجارت با این کشور با توجه به الزامات آن، ضرورت دارد.

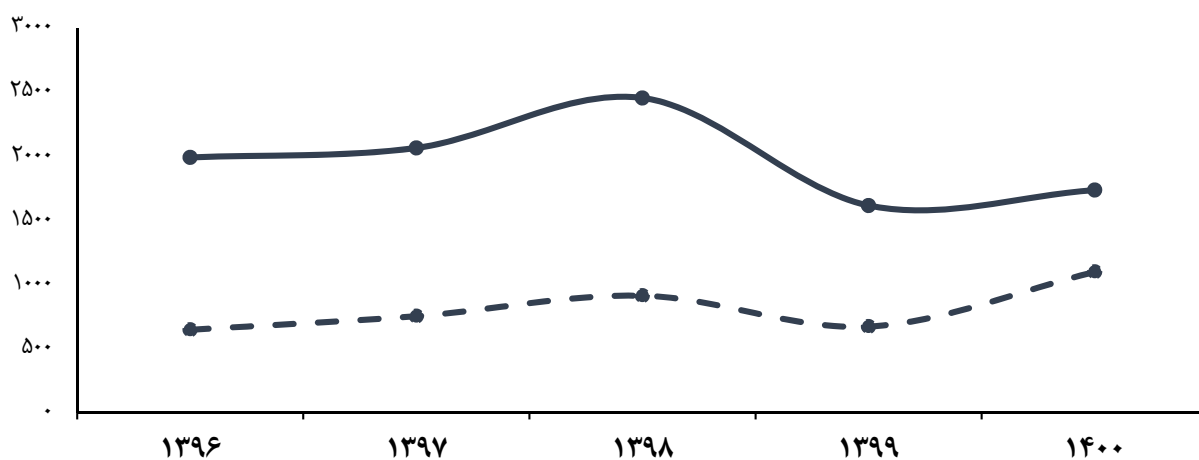
بخش دوم - صادرات ایران به اندونزی

۱- روند صادرات ایران به اندونزی

طبق آمار گمرک ایران، روند عمومی صادرات کالای بدون نفت خام ایران به کشور اندونزی طی سال‌های ۱۳۹۶ الی ۱۴۰۰، از حیث مقدار، نزولی و از حیث ارزش، صعودی بوده است (نمودار ۶). بیشترین صادرات مقداری ایران به اندونزی مربوط به سال ۱۳۹۸ و حدود ۲.۵ میلیون تن و بیشترین ارزش صادرات ایران به این کشور نیز مربوط به سال ۱۴۰۰ و حدود ۱.۱ میلیارد دلار، است. در سال ۱۴۰۰ هم مقدار و هم ارزش صادرات ایران به اندونزی افزایش داشته که رشد بالاتر ارزش از مقدار، به علت افزایش میانگین قیمت صادرات بوده است.

نمودار ۶ - صادرات کالای بدون نفت خام ایران به اندونزی، ۱۳۹۶-۱۴۰۰

● صادرات (هزار تن) ● صادرات (میلیون دلار)

منبع: گمرک ایران

سهم اندونزی در کل ارزش صادرات کالای بدون نفت خام ایران، حدود ۲.۲ درصد است و هشتم‌امین شریک برتر صادراتی ایران در سال ۱۴۰۰ محسوب می‌شود. در این سال در مجموع کالاهای صادراتی ایران به اندونزی مشتمل بر ۵۹ ردیف تعرفه هشت رقمی بوده که فصل ۷۲؛ چدن، آهن و فولاد شامل ۶ ردیف تعرفه هشت رقمی با مجموع ارزش ۱۰.۷ میلیارد دلار و با سهم ۹۷ درصدی از کل ارزش واردات، بخش عمده صادرات کالایی ایران به اندونزی را تشکیل داده است.

۲- نرخ تعرفه اقلام صادراتی ایران به اندونزی

بررسی نرخ تعرفه واردات کالاهای صادراتی ایران در سال ۱۴۰۰ به اندونزی نشان می‌دهد که ۹ ردیف تعرفه هشت رقمی با ارزش ۱۰.۳ میلیارد دلار صادرات ایران به این کشور با نرخ تعرفه صفر درصد، ۴۴ ردیف تعرفه هشت رقمی با ارزش صادرات ۷۰.۵ میلیون دلار با نرخ تعرفه ۵ درصد، ۳ ردیف تعرفه هشت رقمی با ارزش ۹۴ میلیون دلار با نرخ تعرفه ۱۰ درصد، ۲ ردیف تعرفه هشت رقمی با ارزش صادرات حدود ۷۲ میلیون دلار با نرخ تعرفه ۱۵ درصد و یک ردیف تعرفه هشت رقمی نیز با ارزش حدود ۱۴۴ میلیون دلار نیز با نرخ تعرفه ۲۲.۵ یا ۲۵ درصد انجام شده است. همچنین کلیه صادرات اقلام فصل ۷۲ ایران به استثنای ردیف تعرفه ۷۲۲۴۱۰۹۰ که دارای نرخ تعرفه ۵ درصدی است، دارای نرخ تعرفه صفر درصد بوده است.

با توجه ترکیب کالاهای صادراتی ایران به اندونزی، به استثنای ۹ ردیف تعرفه دارای نرخ صفر درصد، مابقی ۵۰ ردیف تعرفه هشت رقمی می‌توانند در فهرست تعرفه‌های پیشنهادی ایران برای کسب تخفیف تعرفه واردات از اندونزی قرار بگیرند.

برای بررسی سایر کالاهای دارای پتانسیل صادراتی ایران به اندونزی، لازم است وضعیت واردات کالایی اندونزی به همراه سابقه صادرات کالایی ایران به جهان بررسی شود. طبق آمارهای مرکز تجارت بین‌المللی، واردات کالایی اندونزی در سال ۲۰۲۲ حدود ۱۹۵.۷ میلیارد دلار در تعداد ۴۹۵۰ ردیف تعرفه شش رقمی بوده است. بررسی صادرات کالایی ایران به جهان نیز نشان می‌دهد که در تعداد ۲۷۹۷ ردیف تعرفه وارداتی اندونزی با ارزش واردات ۱۴۳.۷ میلیارد دلار، ارزش صادرات ایران به جهان حدود ۴۳.۴۶ میلیارد دلار بوده است. نکته قابل توجه این است که در تعداد ۲۷۵۱ ردیف تعرفه ۶ رقمی نیز (حدود ۵۶ درصد کل تعداد ردیف تعرفه‌ها)، با ارزش واردات ۱۳۸ میلیارد دلاری اندونزی از جهان، ایران هیچ صادراتی در سال ۱۴۰۰ به اندونزی نداشته در حالی که حدود ۳۴.۸ میلیارد دلار صادرات به سایر کشورهای جهان داشته است.

مواردی از جمله لزوم صرف هزینه حمل و نقل بالاتر در مقایسه با مقاصد نزدیک‌تر هم‌سایه، عدم توان و یا ظرفیت پایین ناوگان حمل و نقل برای بارگیری و حمل به ویژه توسط کشتیرانی، هزینه بیمه بالاتر و عدم آشنایی صادرکنندگان با بازار اندونزی و یا عدم امکان رعایت الزامات استاندارد یا بهداشتی موردنیاز این کشور، به عنوان دلایل عدم استفاده صادرکنندگان ایرانی از صادرات کالاها با وجود نرخ تعرفه صفر این کشور قابل طرح است که اینگونه مسائل نیاز به بررسی دقیق‌تری دارد. با این حال احتمال می‌رود حتی در صورت درخواست ایران برای کاهش نرخ تعرفه برخی اقلام، به دلایلی مشابه موارد مزبور، صادراتی به اندونزی صورت نگیرد و یا در مقادیر کم باشد که به نوعی موضوع انتفاع بخش صادرات ایران را از برقراری تجارت ترجیحی، تضعیف خواهد کرد، لذا از این منظر تنظیم فهرست کالاهای پیشنهادی از حساسیت ویژه‌ای برخوردار خواهد بود.

۳- جمع بندی بخش دوم

روند صادرات ایران به اندونزی در مقایسه با روند افزایشی واردات کالایی اندونزی طی سال‌های اخیر، حاکی از عدم ایفای نقش قابل توجه کالاهای ایرانی در تامین نیاز واردات اندونزی است. ضمناً بهبود نسبی صادرات ایران به اندونزی در سال ۱۴۰۰ نیز بیش از همه مرهون افزایش بهای جهانی کالاها تا افزایش مقداری صادرات به این کشور بوده است. تنوع اقلام صادراتی ایران به این مقصد نیز محدود به ۵۹ ردیف تعرفه هشت رقمی بوده که بخش عمده را محصولات فولادی و با نرخ تعرفه صفر درصدی تشکیل می‌دهد. بررسی سابقه صادرات ایران به جهان در مقایسه با صادرات ایران به اندونزی، نشان می‌دهد که علی‌رغم بازار قوی واردات کالایی اندونزی، سایر بازارهای صادراتی ارجحیت و یا مطلوبیت بیشتری برای صادرکنندگان ایرانی داشته است و ازین منظر توجه به چرایی این موضوع در تنظیم فهرست تعرفه‌های پیشنهادی ایران برای کسب نرخ تعرفه ترجیحی از اندونزی، بر اهمیت این موضوع می‌افزاید.

بخش نهایی - تعرفه‌های ترجیحی

برای بررسی دقیق‌تر موضوع ارائه فهرست تعرفه‌های پیشنهادی برای کسب نرخ ترجیحی، اطلاعات مرتبط با نرخ تعرفه تعداد ۴۰۰ ردیف تعرفه‌های شش رقمی (معادل ۹۶۹ ردیف تعرفه هشت رقمی) وارداتی اندونزی که ایران بیشترین صادرات به جهان در آنها را داراست، استخراج شده است. ارزش صادرات ایران به جهان در این ۴۰۰ ردیف تعرفه حدود ۴۲ میلیارد دلار و واردات متناظر اندونزی از جهان نیز حدود ۶۰ میلیارد دلار است.

ترکیب تعرفه‌های مزبور از حیث نرخ تعرفه اندونزی نشان می‌دهد که:

- در میان تعرفه‌های مزبور تعداد ۲۸ ردیف تعرفه هشت رقمی وجود دارد که نرخ تعرفه واردات آنها در اندونزی صفر درصد است. از جمله اقلام مهم در بین ۲۸ ردیف تعرفه مزبور می‌توان به کالاهای روغن موتور (۲۷۱۰۱۹)، اسلاک واکس (۲۷۱۲۹۰)، پیاز (۰۷۰۱۰) و پودر شوینده فله (۳۴۰۲۹۰) اشاره کرد که با وجود پتانسیل صادراتی ایران و تعرفه صفر اندونزی، صادراتی در این محصولات از ایران به این کشور انجام نشده است.

- تعداد ۸ ردیف تعرفه هشت رقمی ذیل ۲۱۰۶۹۰ دارای نرخ تعرفه ۱۵۰ درصد در مقررات واردات اندونزی وجود دارد که مربوط به پودر آماده برای ساخت نوشیدنی الکلی می‌باشد که بالابودن نرخ تعرفه آن به دلیل غیرشرعی بودن واردات آن در اندونزی است و به دلیل مشابه در ایران نیز جزو تولیدات یا اقلام صادراتی نمی‌باشد.

- تعداد ۴ ردیف تعرفه هشت رقمی با نرخ تعرفه ۴۰ درصد ذیل تعرفه ۸۷۰۷۱۰ مربوط به بدنه انواع خودرو مورد استفاده در تجهیزات ورزشی و یا بدنه آمبولانس است. مجموع ارزش واردات تعرفه ۸۷۰۷۱۰ تا سطر اندونزی حدود ۱.۵ میلیون دلار در مقابل صادرات ۸.۳ میلیون دلاری ایران به جهان است. با توجه به ارزش کم واردات اندونزی، مشخص نیست کاهش نرخ تعرفه تا چه میزان می‌تواند موجب صادرات بدنه خودرو توسط قطعه سازان خودرو ایرانی به بازار اندونزی شود.

- تعداد ۵ ردیف تعرفه هشت رقمی با نرخ تعرفه ۳۰ درصد در فهرست اقلام استخراج شده وجود دارند که کالاهای مربوط به فصول ۶۴ و ۶۹ را در بر می‌گیرند. تعرفه ۶۹۱۱۱۰۰۰ مربوط به ظروف آشپزخانه و غذاخوری چینی است. واردات اندونزی

در تعرفه ۶ رقمی مرتبط حدود ۱۶ میلیون دلار و صادرات ایران به جهان نیز در این تعرفه حدود ۱۷ میلیون دلار است. دو تعرفه دیگر ذیل ۶۹۱۳۹۰ است که مربوط به جعبه سیگار و زیرسیگاری است. صادرات ایران در این تعرفه رقمی حدود ۳.۷ میلیون دلار در مقابل واردات کم ۴۳۷ هزاردلاری اندونزی است. دو تعرفه ۶۴۰۴۱۰۰۰ و تعرفه ۶۴۰۵۹۰۰۰ نیز به ترتیب مربوط به واردات کفش های ورزشی با ارزش واردات حدود ۶۰ میلیون دلار و کفش های با رویه پلاستیکی با ارزش واردات ۲.۵ میلیون دلار اندونزی است. با توجه به عدم سابقه صادرات ایران در این دو تعرفه به اندونزی و از طرفی سابقه صادرات ۱۱.۴ و ۱۰.۲ میلیون دلاری ایران در دو ردیف تعرفه ۶ رقمی مرتبط به جهان، در صورت کاهش تعرفه ممکن است فرصتی برای صادرات ایران به اندونزی وجود داشته باشد.

۴۲ - ردیف تعرفه هشت رقمی با نرخ ۲۵ در صد برای واردات به اندونزی در فهرست اقلام عمده صادراتی ایران به جهان وجود دارند. در میان اقلام مزبور ردیف تعرفه ۵۷۰۲ وجود دارد که تحت تعرفه ۵۷۰۲۹۲ مربوط به کفپوش با الیاف نساجی، ایران صادرات حدود ۲۱۶ میلیون دلاری به جهان و ۱۳۷ میلیون دلاری به اندونزی داشته است. با توجه به پتانسیل صادرات انواع کفپوش، تعرفه‌های هشت رقمی مرتبط با دو ردیف تعرفه ۵۷۰۲۹۲ و ۵۷۰۱۱۰ نیز می‌توانند در فهرست اقلام پیشنهادی ایران قرار داشته باشند.

۲۴ - ردیف تعرفه هشت رقمی با نرخ تعرفه ۲۰ در صد واردات به اندونزی در فهرست وجود دارند که به جز اقلام با سابقه ارزش واردات کم اندونزی از جهان شامل ردیف تعرفه های ۷۳۲۱۸۱، ۱۶۰۴۱۴، ۱۴۰۴۹۰ و ۷۲۱۶۲۱، سایر ردیف‌ها در فهرست اقلام پیشنهادی ایران می‌توانند قرار داده شوند.

۸ - ردیف تعرفه هشت رقمی با نرخ تعرفه ۱۷.۵ درصد، در فهرست واردات اندونزی قرار دارند که مربوط به میلگرد گرم فولادی مورد مصرف در بتن است. صادرات ایران در تعرفه متناظر یعنی ۷۲۱۴۲۰۰۰ حدود ۱۲.۸ میلیارد دلار به جهان است و با وجود واردات ۸ میلیارد دلاری اندونزی، صادراتی از ایران به این کشور انجام نشده است.

- تعداد ۱۲۸ ردیف تعرفه با نرخ ۱۵ در صد، ۴۲ ردیف تعرفه با نرخ ۱۲.۵ در صد، ۱۶۱ ردیف تعرفه با نرخ ۱۰ در صد، ۱۳ ردیف تعرفه با نرخ ۷.۵ درصد و ۴۲۰ ردیف تعرفه نیز با نرخ ۵ درصد در فهرست مزبور قرار دارند. با توجه به تعدد و تنوع ردیف تعرفه‌های مزبور از سویی و واردات نسبتا بالای اندونزی در این گروه تعرفه‌ها و همچنین صادرات بالاتر ایران در برخی از این ردیف‌ها در مقایسه با گروه‌های قبلی، امکان تحلیل مشابه بندهای قبلی، وجود نداشته و از روش بررسی مورد به مورد به صورت عمومی استفاده شده است.

❖ جمع‌بندی نهایی

با توجه به دو عامل پتانسیل صادرات ایران به جهان و واردات اندونزی از جهان، در نهایت تعداد ۶۱۳ ردیف تعرفه هشت رقمی (معادل ۲۳۵ ردیف تعرفه شش رقمی) برای کسب تخفیف نرخ تعرفه از اندونزی، وفق فایل پیوست استخراج شده است. ۲۳۱ ردیف تعرفه هشت رقمی از ۶۱۳ ردیف مزبور مربوط به کالاهای با نرخ تعرفه ۵ درصد با مجموع واردات ۱۲ میلیارد دلاری اندونزی از جهان در مقابل صادرات ۱۵ میلیارد دلاری ایران به جهان است. ۳۸۲ ردیف تعرفه هشت رقمی نیز مربوط به نرخ‌های تعرفه ۷.۵ الی ۳۰ درصدی با مجموع واردات ۹.۳ میلیارد دلاری اندونزی از جهان در مقابل صادرات ۹.۸ میلیارد دلاری ایران به جهان است.

در رابطه با فهرست مزبور چند نکته ذیل حائز اهمیت است:

- با توجه به تفاوت نوع کالاها حسب موارد درج شده در شماره و همچنین شرح کالای هشت رقمی اندونزی با شماره تعرفه متناظر در ایران، اگرچه تلاش شده است که فهرست تعرفه هشت رقمی تا حد امکان از طریق بررسی و مقایسه شرح کالای متناظر در کتاب مقررات صادرات و واردات ایران، استخراج شود ولی با توجه به تخصصی بودن برخی از تولیدات و کیفیت‌های متفاوت، لازم است بعد از موافقت مقدماتی طرف اندونزیایی، فهرست نهایی مجدداً بازبینی و در صورت عدم تولید کالای با کیفیت موردنظر در ایران، از فهرست حذف شود.
- در مورد برخی ردیف تعرفه‌ها، بر اساس اطلاعات مرکز تجارت بین‌المللی وارداتی در اندونزی انجام نشده است در حالی که وفق آمار گمرک ایران، صادراتی از ایران به این کشور داشته است. لذا شاید بهتر باشد برای بررسی دقیق تر پتانسیل واردات اندونزی، آمار دقیق واردات و یا صادرات گمرک این کشور به تفکیک تعرفه‌های هشت رقمی، نیز دریافت و با آمار مرکز تجارت بین‌المللی، مقایسه و مورد بازبینی قرار گیرد.
- با توجه به توضیحات ارائه شده در بخش ۲ و جمع‌بندی مرتبط، توسعه تجارت به ویژه افزایش صادرات ایران به اندونزی صرفاً مرتبط با کاهش تعرفه نیست و شاهد این موضوع وجود پتانسیل صادرات ایران در برخی از کالاها با نرخ تعرفه صفر در صد در اندونزی و عدم سابقه صادرات ایران به این کشور است. لذا از این منظر ضرورت دارد دلایل عدم تمایل یا عدم صادرات ایران در گروه کالاهای با تعرفه صفر بررسی و در صورت نیاز رفع شود زیرا چه بسا ممکن است در نهایت فهرست تعرفه‌هایی برای کسب تخفیف و نرخ ترجیحی تعرفه، به تأیید دو کشور هم برسد ولی در عمل شاهد صادراتی مشابه اقلام با نرخ صفر در صد، به این کشور نباشیم. توجه به مسائلی از جمله شرایط حمل و نقل کالا، سهولت تبادلات مالی و بانکی و سایر موارد مشابه در تمایل صادرکنندگان برای ورود به بازار اندونزی و یا توسعه بازار در این کشور نیز به موازات تلاش برای برقراری تجارت ترجیحی ضرورت خواهد داشت.